

Adolf Kašpar, český ilustrátor a grafik

Při cestě po červené značce z Debrníku na Čertovo jezero se mnozí turisté zastavují u velmi skromného pomníčku. Na tomto místě zemřel 29.06.1934 Adolf Kašpar, významný český grafik a ilustrátor. K pomníčku se dostaneme i po modré značce ze Železné Rudy. Koncem letošního června vzpomínáme 75. výročí jeho úmrtí.

Adolf Kašpar se narodil 27.12. 1877 v Bludově u Šumperka jako třetí syn z druhého manželství Jana Kašpara, obchodníka se smíšeným zbožím. Poté, co absolvoval obecnou školu, se rodina přestěhovala do Olomouce.

Zde začal navštěvovat měšťanskou školu a poté Slovanské gymnázium. Před maturitou mu nejprve umírá matka a krátce nato i jeho otec. Na další studia Adolfovi finančně přispívá zejména jeho nejstarší bratr. Vydělává si ale také sám, když dává hodiny kreslení dětem v českých rodinách v Olomouci.

Po určité době začíná pracovat na ilustračních studiích květin pro přírodovědce prof. Františka Polívku, pro knihu *Květena zemi Koruny české*. Jeho kreslířský talent v této době je již dostatečně známý. Prof. Polívka bez váhání doporučuje A. Kašpara významnému olomouckému nakladateli Romualdu Prombergerovi jako ilustrátora českých kalendářů.

Z této doby pochází jeho známé ilustrace v kalendářích k moravským písním a povídkám. Jak se později ukázalo, osoba R. Prombergera zřejmě velmi zásadním způsobem ovlivnila další umělecký život A. Kašpara.

R. Promberger v roce 1899 vydává jeho ilustrace k Mickiewiczově Paní Twardowské a seznamuje ho s akademickým malířem Hanušem Schweigerem. V roce 1899 Adolf Kašpar díky všem těmto osobním kontaktům začíná studovat na pražské akademii a stává se žákem významné umělecké osobnosti, prof. Maxmiliána Pirnera.

A. Kašpar přesto ze studia není příliš nadšen. Stále více ho zajímá stará Praha, prostředí zanikajících pražských uliček. Později mu dokonce hrozí vyloučení ze studia pro „nestálou pilnost a nedbalou návštěvu“. Stále pracuje pro R. Prombergera a H. Schweigera.

V roce 1901 Adolf Kašpar, student I. ročníku akademie, je doporučen H. Schweigerem Janu Vilímovi, představiteli nově vznikajícího podniku, České grafické společnosti Unie. Cílem této instituce bylo vydat ve výpravné verzi Babičku Boženy Němcové.

Ve stejném roce Adolf Kašpar pomáhá H. Schweigerovi s nástrojnou malbou knihovny na zámku Kreuzenstein hraběte Wilczka, poblíž Vídně.

Již první ilustrace k Babičce B. Němcové byly velmi zdařilé. Pochvalně se tehdy o nich vyjádřil na výstavě pražské akademie i velmi přísný kritik, sochař J.V. Myslbek. Celý soubor ilustrací vyšel roku 1903 nákladem České grafické společnosti Unie. A. Kašparovi se tímto dílem na mnoho let dopředu otvírá cesta k české národní literatuře, vedle B. Němcové k A. Jiráskovi, K.V. Raisovi, Z. Wintrovi aj. Jako Josef Vojtěch Hellich (1807 - 1880) vytvořil v našem podvědomí trvalou představu Boženy Němcové, tak A. Kašpar vtiskl svými ilustracemi do našich myslí trvalou představu ratibořské krajiny a jejích obyvatel.

V Ottově nakladatelství vychází v roce 1905 Jiráskova Filozofská historie s Kašparovými ilustracemi.

V roce 1907 se Adolf Kašpar žení s neteří R. Prombergera, Jitkou Řepkovou. Svatební obřad se koná na Velehradě. V roce 1911 se oba stěhují do severomoravských Loštic. Adolf Kašpar začíná pracovat na F.L. Věkovi.

V době I. světové války (1915 - 18) byl odveden a sloužil jako plukovní malíř v Olomouci, Opavě, Krakově a v Haliči. Po válce se vrací opět do Loštic a pokračuje ve své ilustrátorské práci.

Již v té době je více než zajímavé sledovat Kašparův pečlivý přístup k ilustrační kresbě. Důkladné seznámení se s textem, studie prostředí, lidí, jejich oblečení, doby. Vše bylo podpořeno velkým množstvím skic, detailních studií a fotografiemi. Řadu obrázků koloroval, někde si zaznamenával pouze barvu. Na některá místa se vracel i vícekrát. Ratibořice z těchto důvodů navštívil např. celkem třikrát.

O velikosti rostoucí malířské osobnosti Adolfa Kašpara svědčí i výrok Mikoláše Alše v roce 1912: „Kašpar je kumštýř, toho nám dal Pán Bůh ...“

Během následujících let vychází další knihy s ilustracemi Adolfa Kašpara např.: B. Němcová - Pohorská vesnice, Pan učitel, A.Jirásek - Temno, U nás, Bratrstvo, K.V. Rais - O ztraceném ševci, Zapadlí vlastenci, Pantáta Bezoušek, Z.Winter - Mistr Kampanus, F.L. Čelakovský - Toman a lesní panna aj.

V roce 1934 Adolf Kašpar navštívil Chodsko, kde připravoval materiál k ilustracím k románové trilogii Jindřicha Šimona Baara (1869 - 1925), kněze, rodáka z nedalekého Klenčí pod Čerchovem.

I. díl této trilogie Paní komisarka, jako dílo nejzdařilejší, se odehrává v letech 1845 - 46. Románová postava paní komisarka, manželka komisaře Němce, je sama Božena Němcová.

Umělec zde po dobu svého pobytu zhotovil více než 100 kreseb a akvarelů. Jeho ilustrátorská práce zůstala ale již nedokončena. Zcela neočekávaně Adolf Kašpar umírá v Železné Rudě ve věku svých nedožitých 75 let. Je paradoxem, že jeho velká umělecká dráha začíná s tématem Božena Němcová a stejně tak s ním končí.

Nedokončený soubor ilustrací k Paní komisarce pod názvem „Na Chodsku od jara do zimy“ byl v roce 1935 vydán nakladatelstvím Novina a opatřen Baarovými texty.

Význam Adolfa Kašpara, umělce, ilustrátora přesahuje daleko hranice Železné Rudy, má celonárodní charakter. Jeho umělecká činnost hluboce souvisí literárními díly Boženy Němcové, Aloise Jiráska, Karla Václava Raisa aj., které tvoří uhelný kámen české literatury. Naší povinností je tento odkaz udržovat a předávat dalším generacím.

Domnívám se, že místo posledního skonu Adolfa Kašpara v Železné Rudě si zaslouží určitě více pozornosti. Letošní výročí jeho úmrtí by mohlo být určitou inspirací k zamyšlení nad úpravou tohoto pietního místa.

*Příspěvek byl uveřejněn v Železnorudském zpravodaji č. 6 / 2009, str. 14,
autor poskytl souhlas s jeho presentací na informačním serveru ŠumavaNet.CZ*

Ing. Josef Růžička, Plzeň

V Plzni dne 12.01.2010